

Modra – Harmónia 22.-24.2019
Seminár

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva

v súčasnosti a v budúcnosti

Šarafin Michal

vidiek
duchaplný a svojrázny
(architektúra)

Minulosť, súčasnosť a budúcnosť premien slovenských dedín

BUDMERICE

VIDIEK

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Aktuálnou je diskusia zameraná na kľúčové výzvy, ktoré odpovedia na otázky, kde bude Slovensko o dvadsať rokov. Bude ešte vidiek?

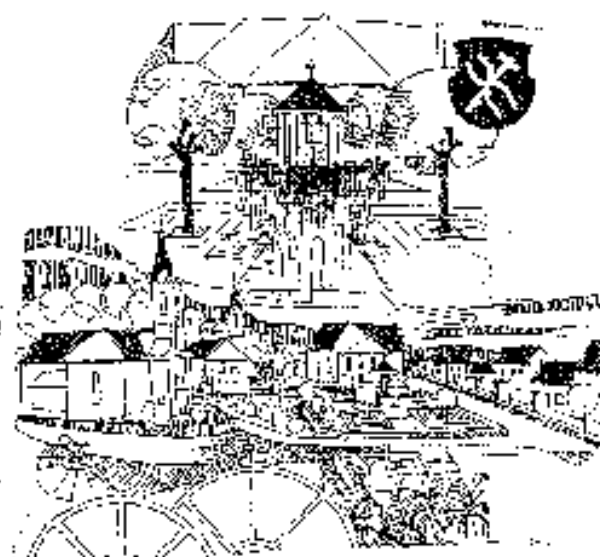
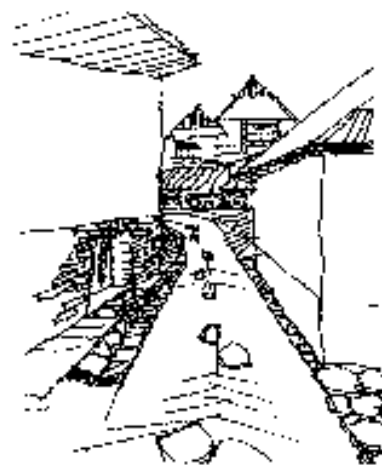

Vidiek bol znamením poľnohospodárstva, dnes je v prvom rade miestom bývania, preľudnených alebo vyludňovaných dedín, s vyhľadávaným alebo neudržateľným bývaním.

EÚ nás zaraďuje medzi vidiecke krajiny.

Zanikne pod vplyvom mesta alebo si udrží ducha vlastnej životaschopnosti, nájde si miesto v modernom hnutí našej doby? Hľadájme odpoveď.

VIDIEK

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

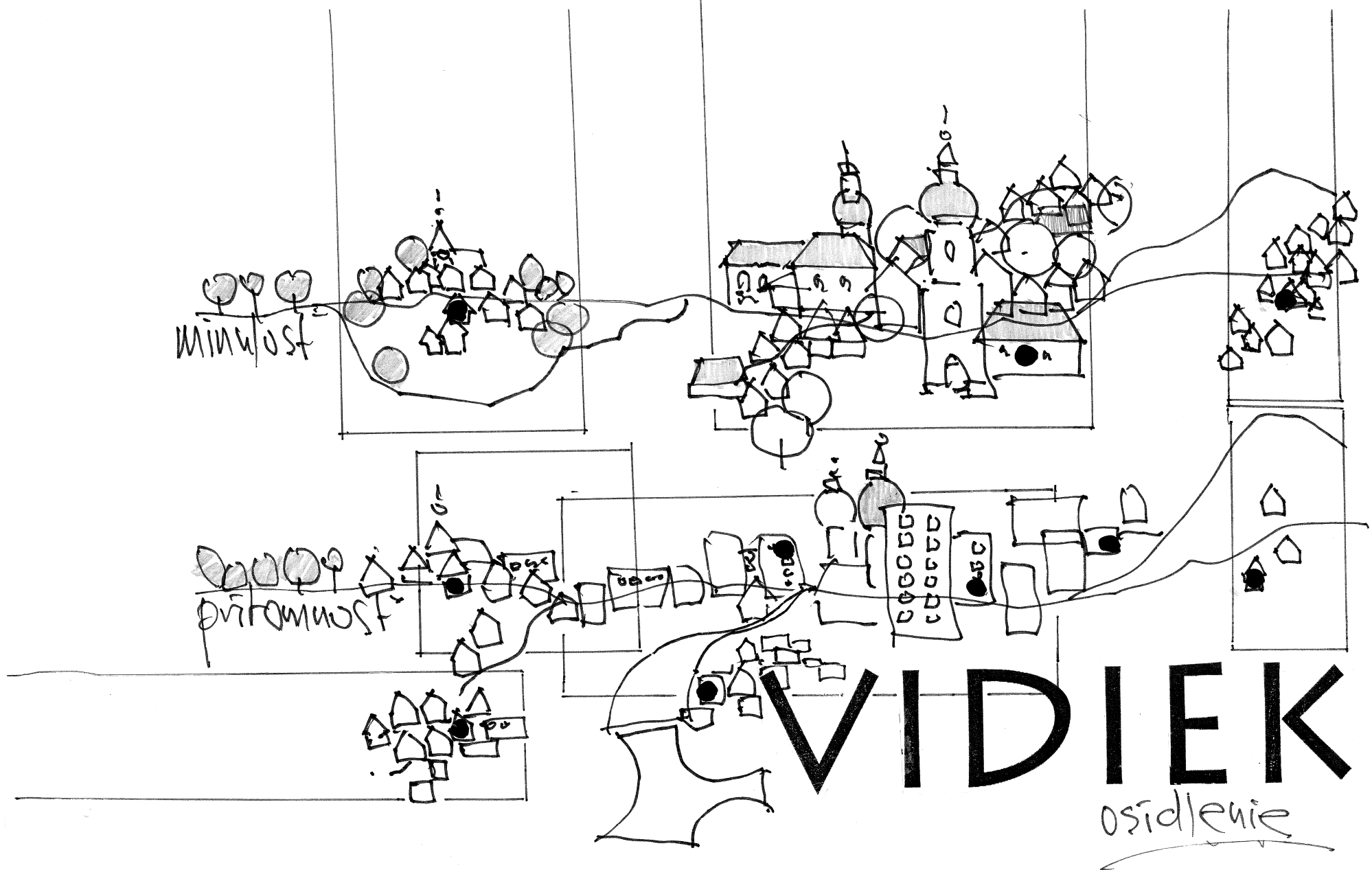
Architektúra je zrkadlom vidieka, vidíme v ňom minulosť aj prítomnosť, architektúra však vie nakresliť aj budúcnosť. V minulosti spojenie dediny s poľnohospodárstvom získalo podobu domov a ulíc, výraz dediny v krajine. Sme svedkami zániku tejto tradičnej kultúry.

Na scéne architektúry sa odohráva zápas o identitu vidieka, vidiek v podobe svojich dedín a mestečiek prepadá chaosu a bezradnosti svojho stavebného poriadku, kultúra vidieka je ohrozená. Výzvou je prijať architektúru ako nositeľa verejného záujmu, má byť symbolom charakteru vidieka, znakom odlišnosti dediny od mesta.

Čakáme na architektúru s príslušnosťou k vidieku.

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Dedina sa mení pred našimi očami, vidíme viac chaosu ako stavebného poriadku. Každý si robí po svojom. Pozrime sa „do seba“, nevieme, ktorý dom sa nám páči, prepadávame obdivu extravagantných domov, jednoduché domy zatracujeme, pritom len jednoduché domy vo vzájomnom zoskupení vytvárajú dojem súdržnosti a tým posilňujú medzil'udské vzťahy. Tradičná stavebná kultúra ostáva poučením, *výzvou*.

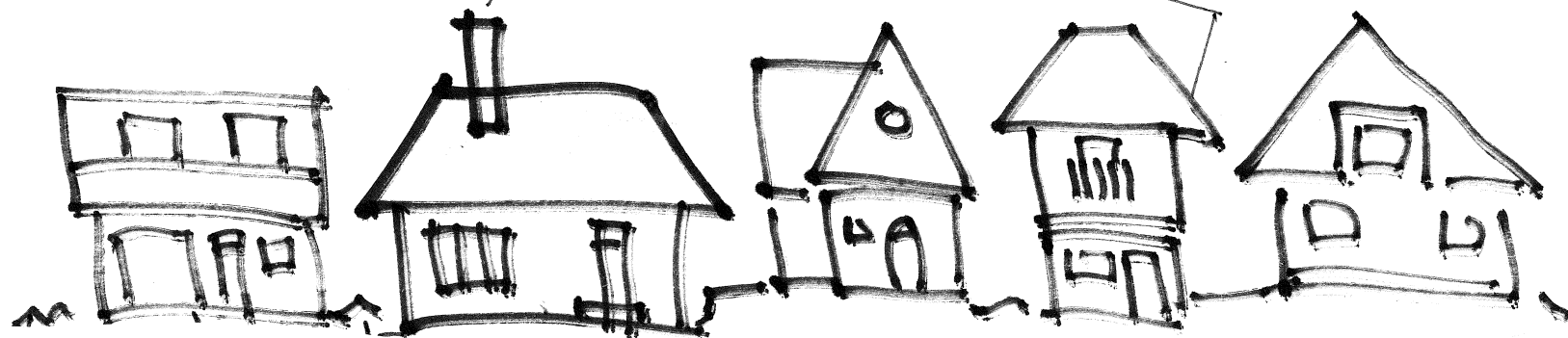

Hospodárske dvory bývalých družstiev obkľúčila výstavba rodinných domov, ľudom vidieka prekážajú farmy s dobytkom, rodinné hospodárstva sú nevítané. Diskusie o malých a veľkých poľnohospodárskych farmách chýbajú.

Vidiek bude mať veľa regionálnych podôb.

Chcem mať peknú dedinu
ale... budem robiť včeračo až ja chcem

VIDIEK

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Mobilita vidieka

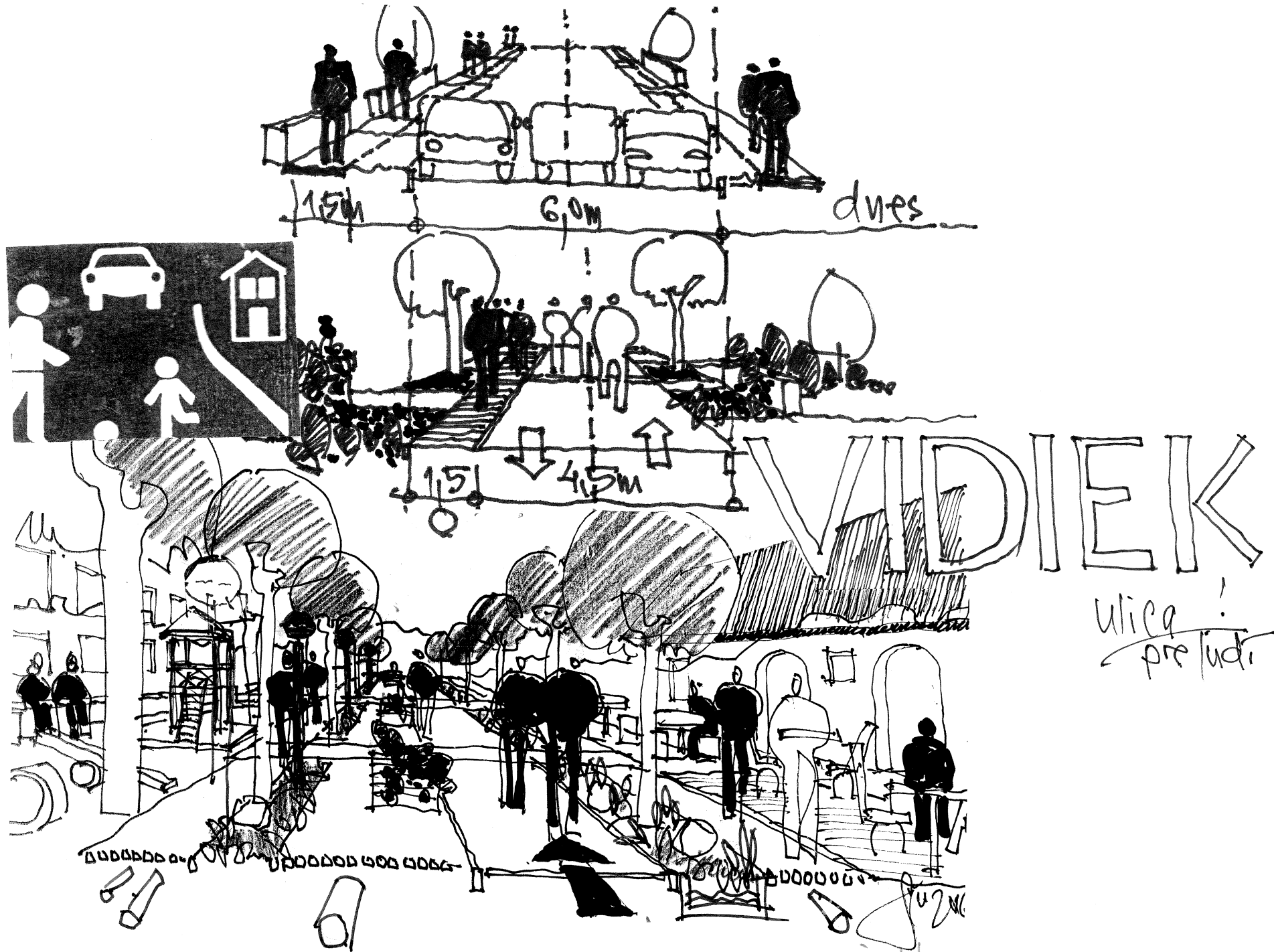
Architektúra prezrádza sociálno-ekonomickú situáciu vidieka, na obraze dediny a jej domov čítame ekonomické rozdiely nášho vidieka. Vidiek sa mení, od západu na východ, na západe preľudnenosť, na východe vyludňovanie, prepych a chudoba. Vidieku vládne mobilita, pohyb za prácou. Dopravné stavby menia obraz vidieka, doprava ohrozuje život dediny.

V dedinách s tranzitnými komunikáciami (štátne cesty I. triedy) je bývanie neudržateľné, dopravné obchvaty sú neodkladné.

Uzemný plán obce
LIVINSKÉ OPATOVCE

A hand-drawn sketch of a building facade. The central part features a large, rectangular entrance with a smaller, rounded opening above it. To the right of the entrance is a tall, narrow vertical element, possibly a chimney or a decorative pillar. A person is standing to the right of the building, facing away from the viewer. The drawing is done in a simple, sketchy style with visible lines and shading.

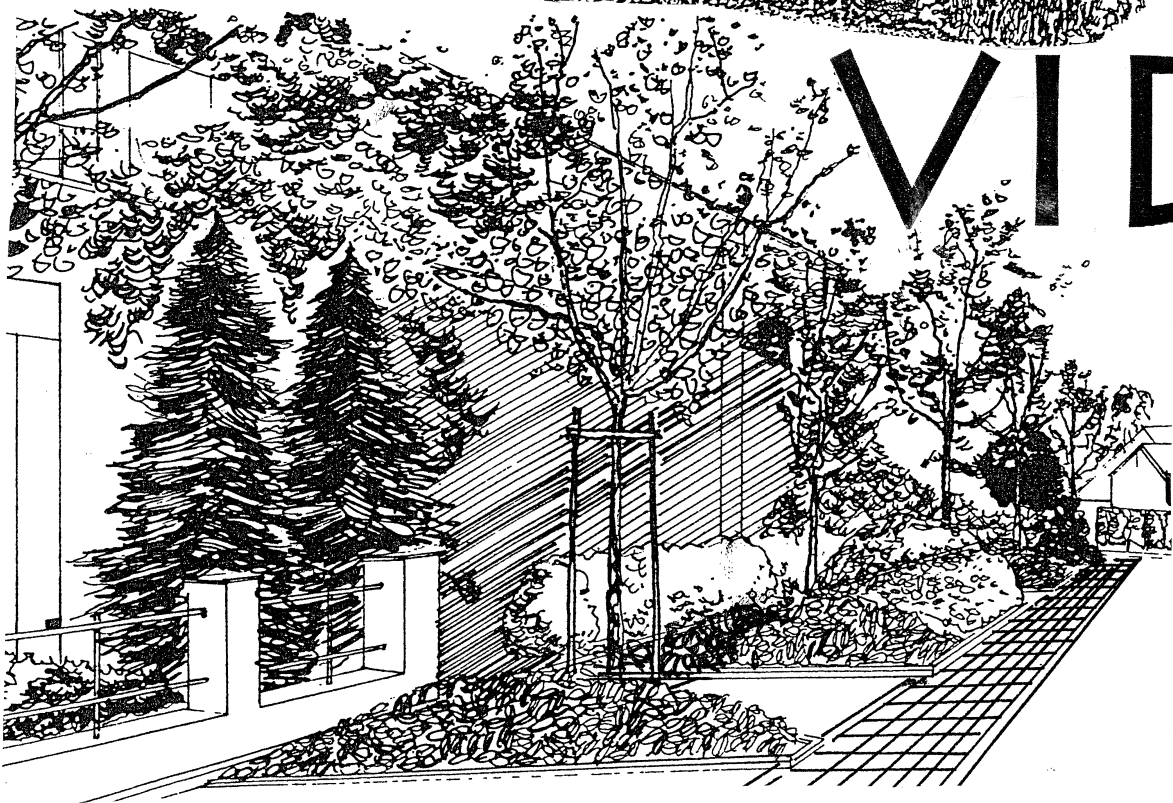
Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Vidiek je kultúrnou krajinou

Dedina je miestom života ľudí so svojimi tradíciami. *Výzvou* pre samosprávu je vidieť svoju dedinu ako neoddeliteľnú súčasť krajiny, prevziať zodpovednosť za obraz krajiny. Každý dom je toho dôkazom, prezentuje jeho súvzťažnosť a súladnosť s krajinou alebo navodzuje cudzorodosť a konfliktnosť.

Pod duchaplnosťou hľadáme zánietenie pre zachovanie kultúry vidieka, svojho životného štýlu, zmyslu pre tradície. Vidiek je médium blízkych ľudských vzťahov, miestom kde majú ľudia k sebe bližšie ako v meste.

VIDIEK

Zdeň

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

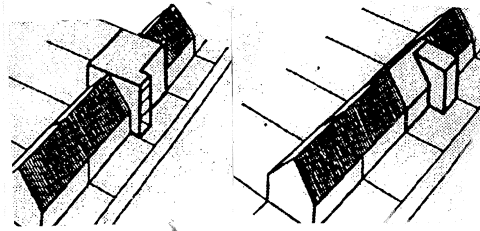
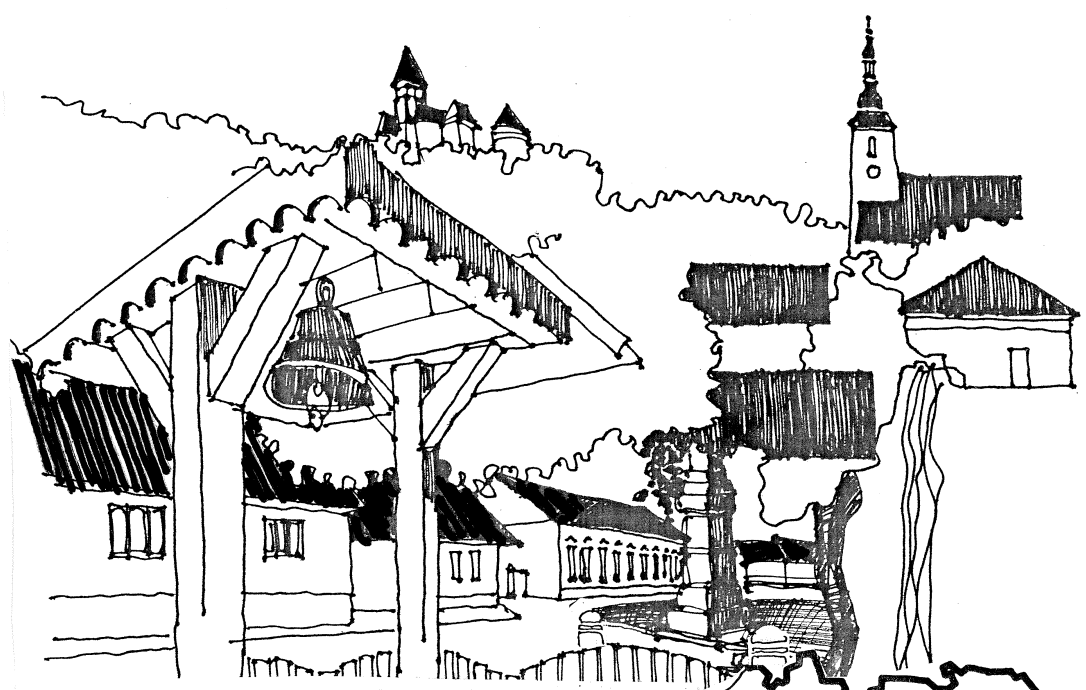
Dedina stráca svoj agrárny pôvod, svoju kultúru života už neodvodzuje od využívania pôdy a samozásobovania, už len v minimálnom rozsahu. Bývalé družstevné areály hľadajú nové využitie, agropotravinárstvo sa adaptuje na globálne podmienky.

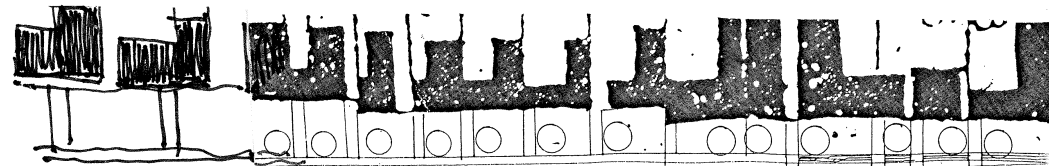
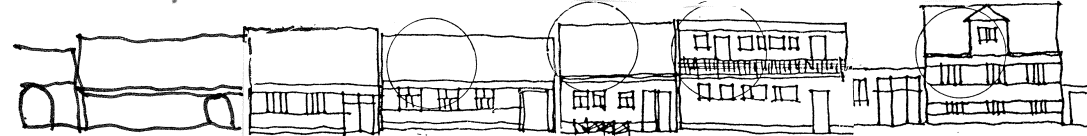
Rekreácia je novou trhovou funkciou vidieka, vidiecka turistika vstupuje do dediny, geotermálne zdroje otvárajú novú prosperitu vidieka. Dediny sa menia na „hotely“. Penzión je novým “domom“ rekreačnej dediny. *Výzvou* je zachovať tradičnú architektúru – predstavuje vizuálnu reklamu ponuky.

Mimoriadnu pozornosť si zasluhujú vinohradnícke dediny, tu sa snúbia plody prírody s pohostinnosťou, ožíva architektúra vinohradníckeho domu.

VIDIEK

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Architektúra identifikuje dedinu, neplní už len funkciu užitočnosti a účelnosti, nastoľuje duchaplnosť, niečo, čo naplňa dedinu dojmom a zážitkom. Chceme viac ako doteraz, ulice tvarom súvzťažných domov s emóciou vidieka, výzvou do budúcnosti je svojráznosť vidieka, čaro vlastnej neopakovateľnosti a prítlačlivosti.

Architektúra vytvára dojem o dedine, aj o jej komunite, o každom majiteľovi domu. Budúcnosť vidieka je v rukách jednotlivca a jeho zodpovednosti za to, že sa rozhodol bývať v rodine dediny.

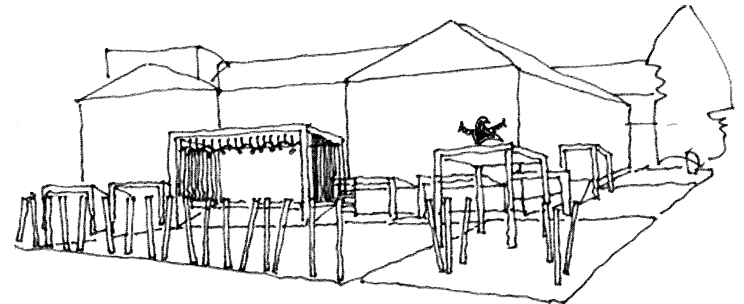
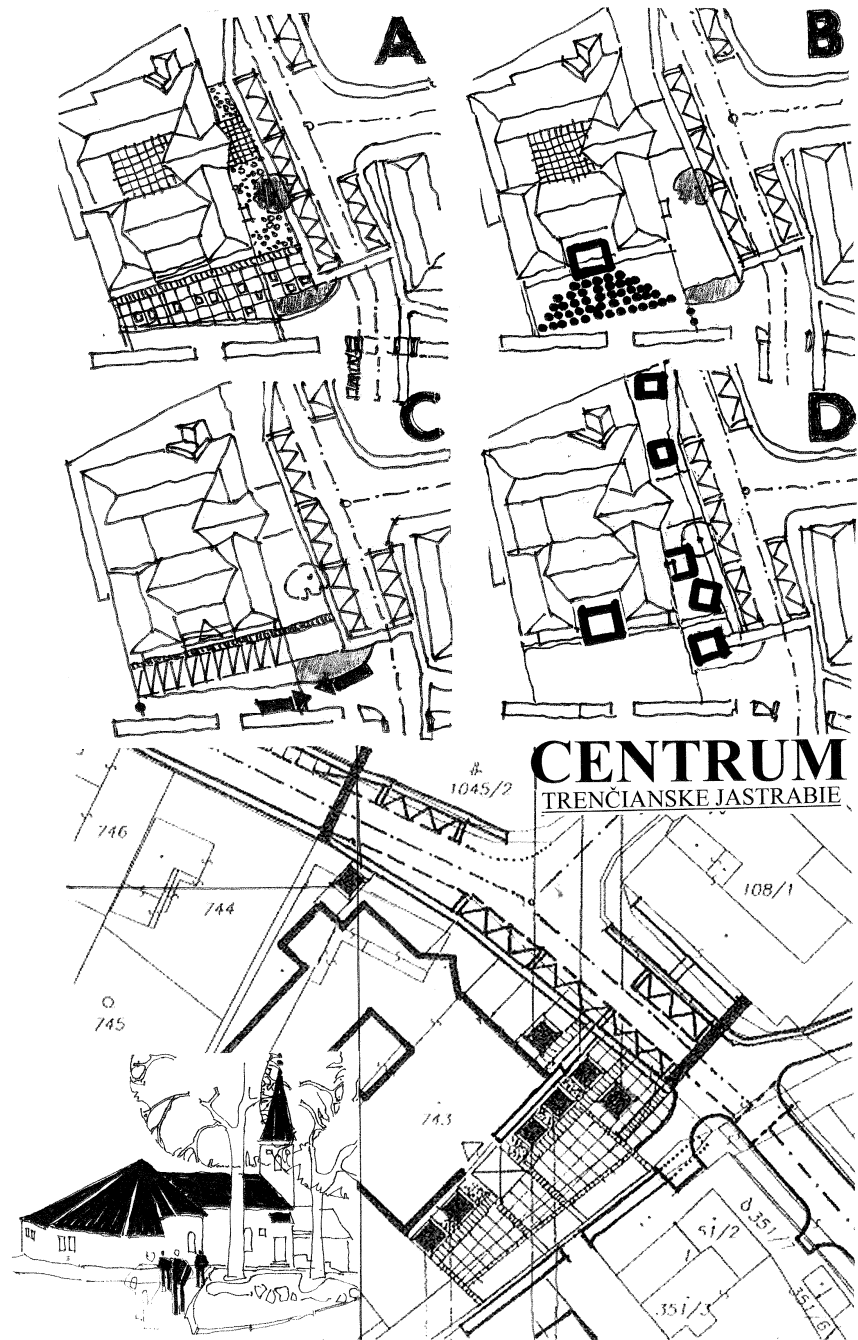
Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Stratégie

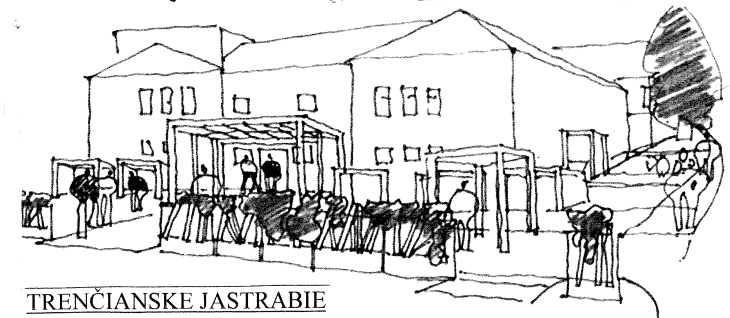
Nosným komunitným projektom je územný plán, jeho zostavenie a schválenie. Je skúškou samosprávnosti obce. Dôležitou a nedocenenou je fáza jeho prípravy, prijatie vízie a stratégie zmien a cieľov. Komunita sa učí participovať na riešení problémov rozvoja dediny, dohodnúť sa, určiť to podstatné – byť dedinou, prijať stavebný poriadok.

Participácia komunity na samosprávnosti je školou dediny, liberálna demokracia znamená zodpovednosť, nie tvrdohlavosť a sebeckosť. Budúcnosť vidieka je závislá na schopnosti komunity dohodnúť sa.

VIDIEK

TREŇANSKE JASTRABIE

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Vidiecke bývanie

Dnes si nová generácia hľadá svoj domov podľa nových ideálov a podmienok. V minulosti bol panelák v meste sociálnou vymoženosťou mladej rodiny, dnes má mladá rodina inú predstavu o dobrom bývaní. Bývanie na vidieku má svoje výhody aj nevýhody.

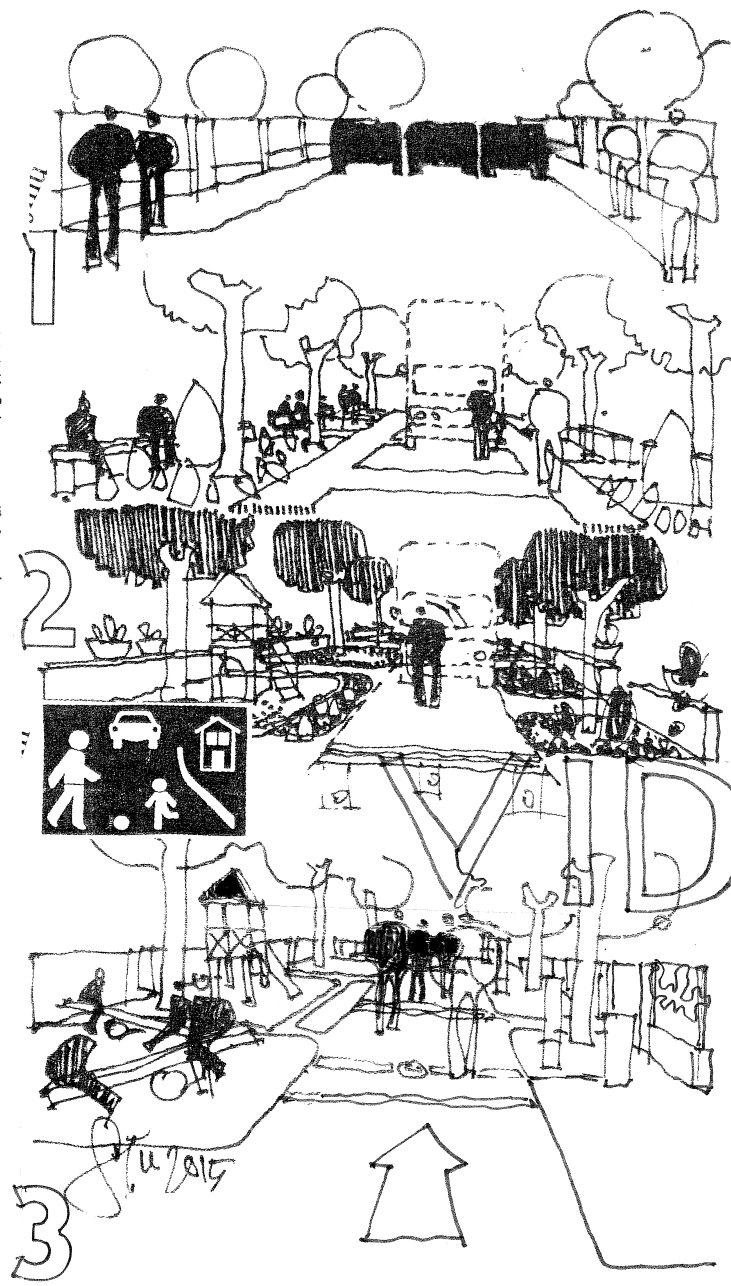
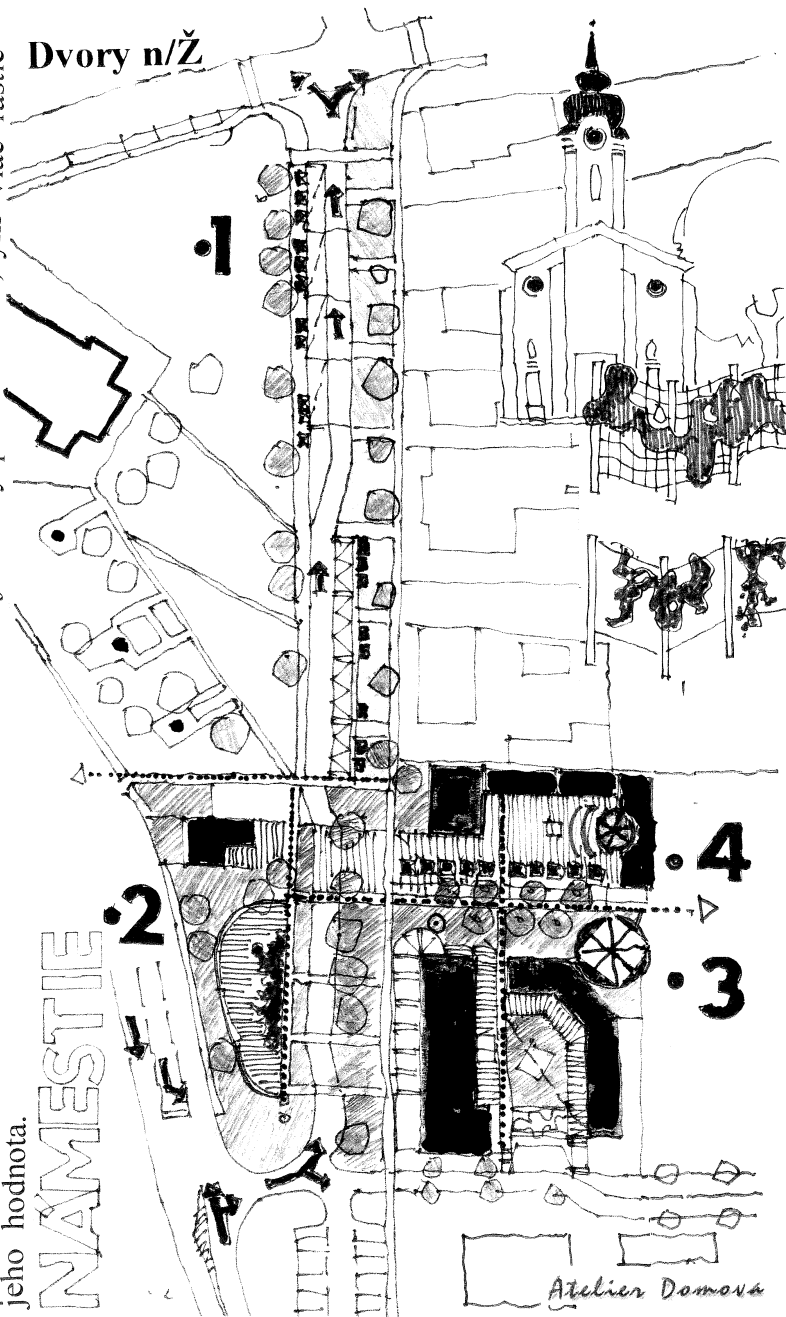
Každá dedina je iná, rozhoduje dostupnosť do mesta, do práce, za službami. Vidiek má vysokú známku obytnej udržateľnosti, je zdravší ako mesto. Podmienkou je „prísne“ riadená výstavba, silná samospráva.

ARCHITEKTÚRA

čím viac sa na tvorbe miesta podieľajú ľudia, ktorí v ňom žijú, pracujú či bývajú, tým viac sú s ním spokojnejší. Čím viac sa komunita o svoj životný priestor stara, tým viac rastie jeho hodnota.

NÁMESTIE

Dvory n/Ž

VIDIEK

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Štýlové bývanie

Novým je prímestské bývanie, zbližovanie mesta s dedinou, polomesto. Urbanizácia tohto procesu je nespútaná, regionálne neriadená. Výzvou je uchrániť kultúru vidieka, bývanie s inými vlastnosťami ako v meste.

Vidiecke bývanie má svoju povahu, má svoju štýlovú príťažlivosť – úprimnosť, spontánnosť, pohostinnosť, prejavuje sa emóciou romantiky, vytvára teplo domova, typická vlastnosť vidieka.

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Projekty

Efekt podpory z eurofondov bol eliminovaný malým alebo žiadnym podielom majiteľov domov na dosiahnutí ich cieľov. Ploty ostali zlým sprievodcom novovydláždených chodníkov, nové námestia lemuje chaos domoradií. Nové projekty zdôraznia komplexnosť a integráciu súčiniteľov podmieňujúcich dosiahnutie lepších výsledkov, splnia strategické ciele. Budú to inteligentné projekty (smart). Ich úspešnosť podmieňujú manažéri projektov a architekti vidieka.

Pekná dedina formuje osobnosť jej obyvateľa, jeho myslenie a rozhodovanie. O peknej dedine rozhoduje každý stavebník.

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva súčasnosť a budúcnosť

Budúcnosť vidieka

Strategické ciele rozvoja dediny v spektre úloh architektúry a urbanizmu:

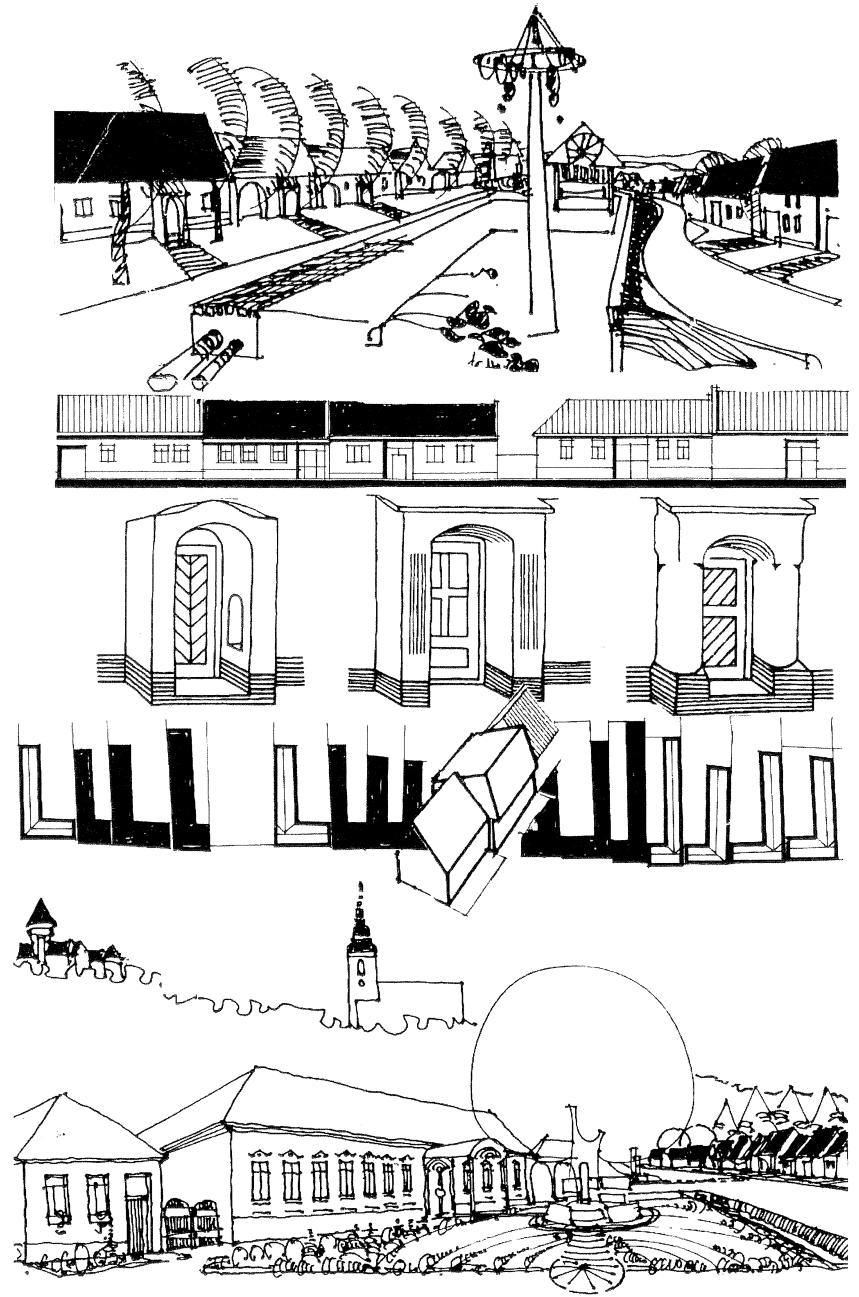
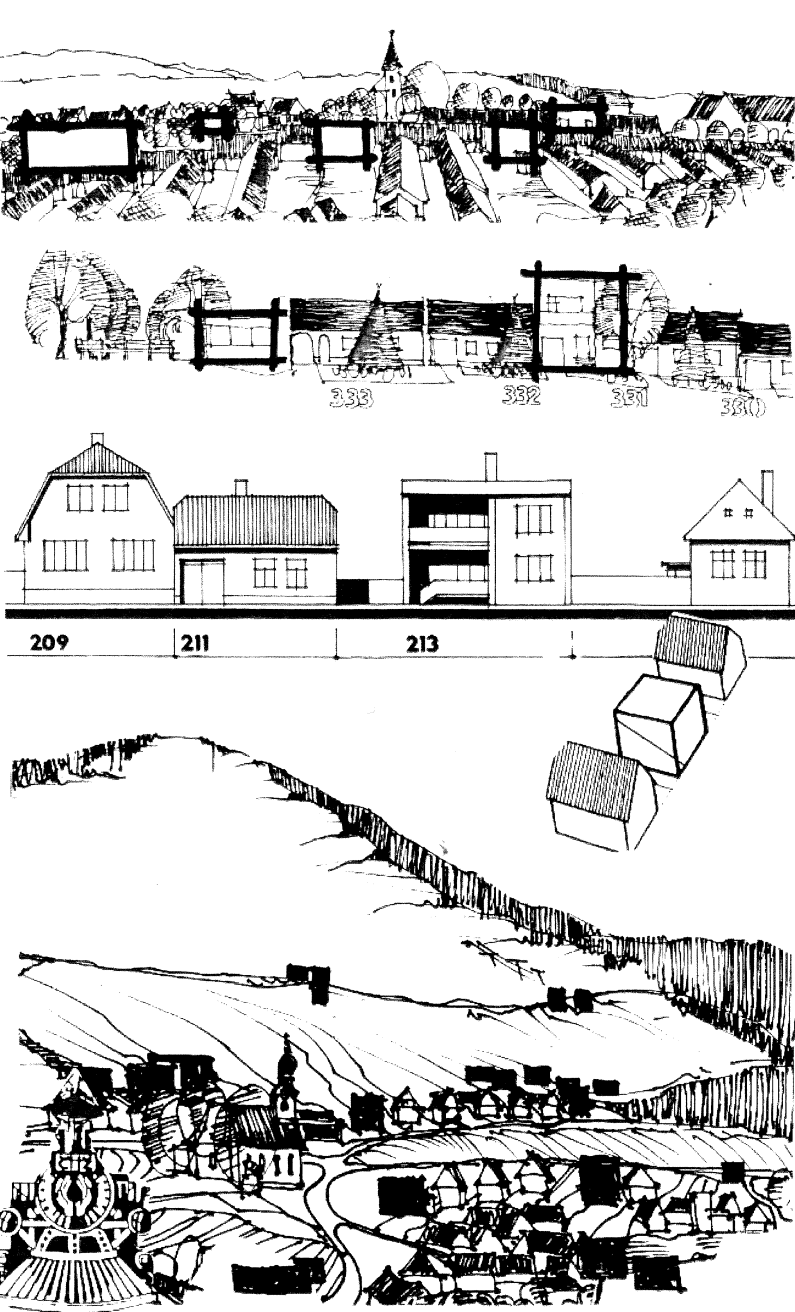
- *Životaschopná* dedina/inovácia dopravného systému, mobilita v službách dopravnej bezpečnosti, ulice pre ľudí.
- *Tradičná* dedina/stavebné regulatívy súladne pôsobiacich domoradí a novej výstavby, návrat domu vidieka.
- *Zelená* dedina/zeleň dominujúcim menovateľom úprav verejných priestranstiev, menej dlažieb, viac kvetín a trávnikov, stromov.
- *Kultúrna* dedina/živé ústredné priestranstvo s vlastnou identitou, menej monumentalita, viac prirodzenosti, príroda symbolom.

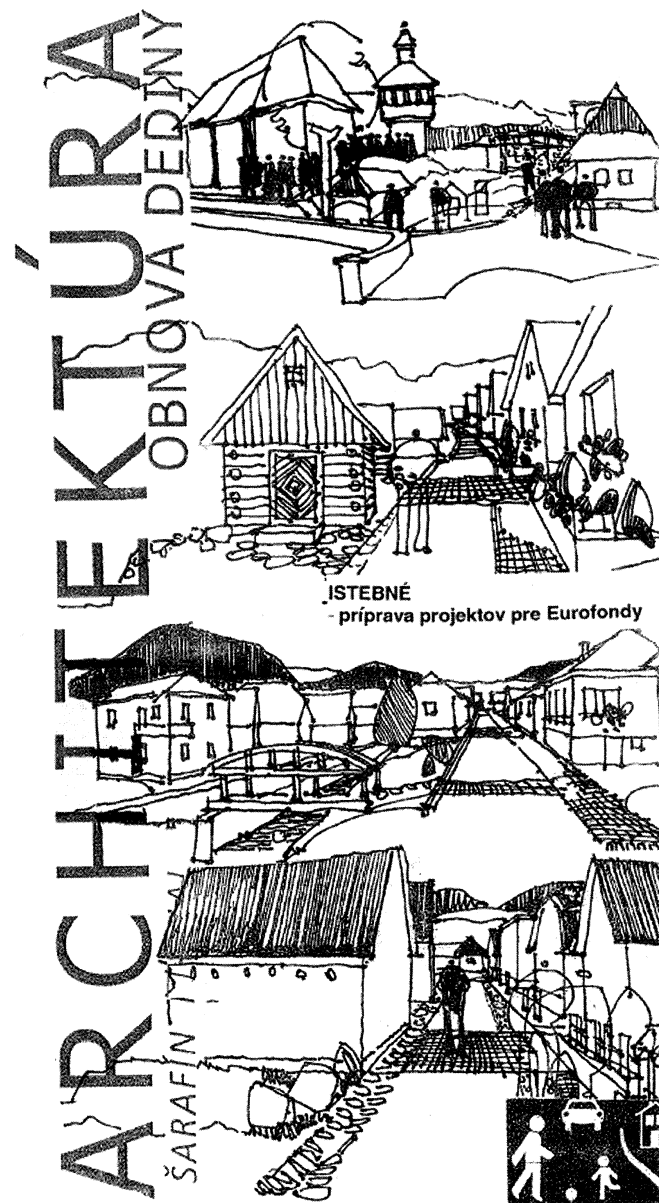
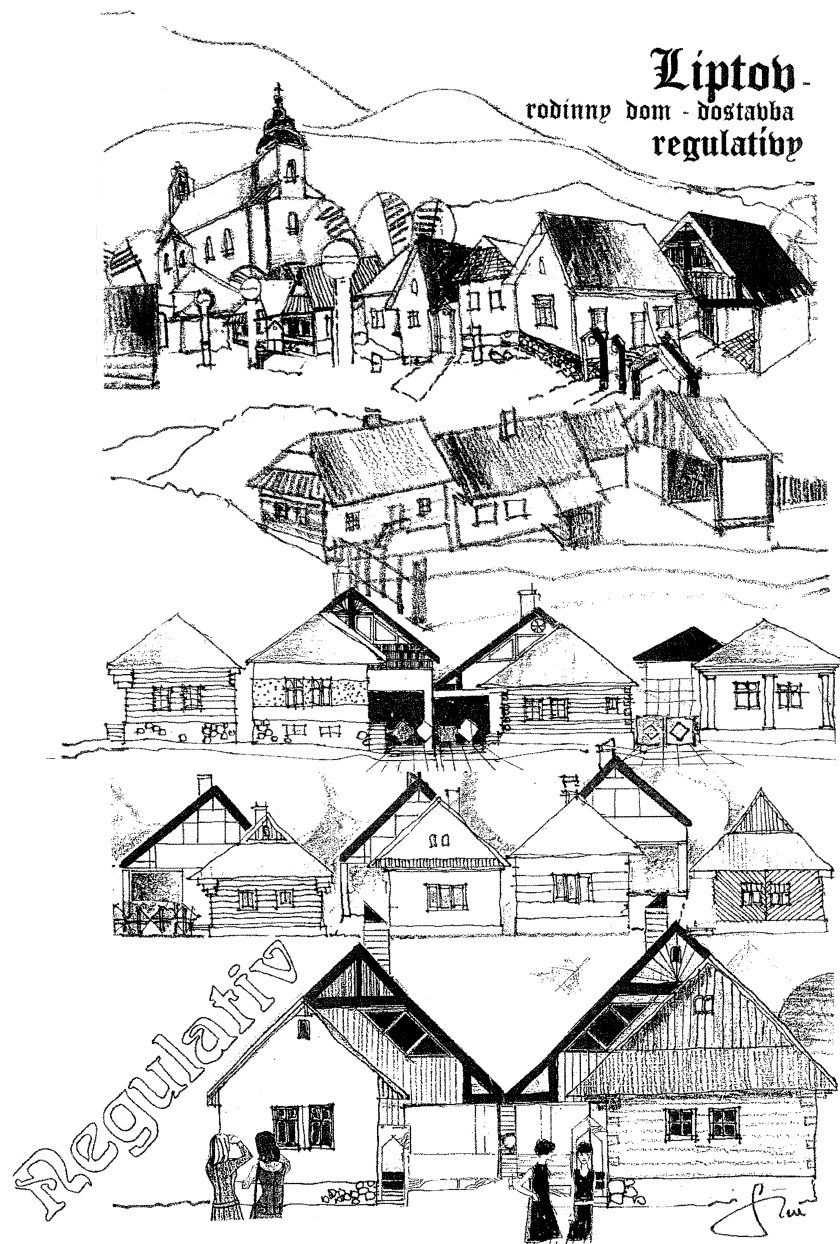

Ukážky zamerané na osvetu vidieka

ARCHITEKTÚRA

Identitu sa učíme čítať a prežívať, objavovať obyvateľ pocíti, že niekam patrí, má výrečnosť

www.obecne-noviny.sk • www.inprost.sk

Súťaž Vratme knihy do škôl pokračuje ôsmym ročníkom
 Zapojiť sa môžu všetci školáci v bratislavskej župe. Súťaž sa v troch kategóriách: materské školy, základné školy a stredné školy, a to do 15. marca 2019.
 strana 14

Na zriadenie WiFi služieb pre verejnosť získal grant z Bruselu
 Aj na verejných priestranstvách v bratislavskej Petržalke sa už čoskoro bude dať pripojiť na internet.
 strana 21

TYŽDENÍK MIEST A OBČÍ

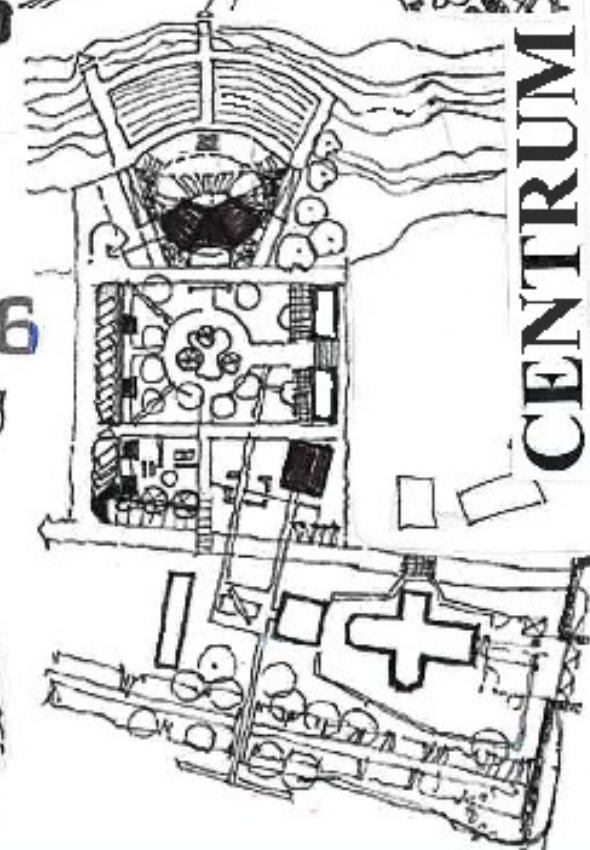
OBEČNÉ noviny

1-2

www.obecne-noviny.sk

denne aktualizovaný portál pre samosprávu

ARCH

CENTRUM

13x

Rozvoj vidieka a agropotravinárstva
súčasnosť a budúcnosť

Ďakujem za pozornosť

„Vidím vidiek nielen aký je, ale aj aký by mohol byť – miestom lepšieho života ako v meste, domovom naplneným ľudskými vzťahmi, tu si človek zachová svoje ľudské vlastnosti.“

Prezentácia: skice autora
1998-2018

Ateliér Domova spol. s r. o. Bratislava
studio@atelierdomova.sk
spolupráca: Lucia Tvrdoňová